

Enskild motion

Motion till riksdagen 2017/18:483

av **Mathias Tegnér (S)**

Om en rättvis politik för Västsahara

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Minurso och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vidta kraftfulla åtgärder för att följa FN:s rättschefs uttalande per den 5 februari 2002 och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om västaharisk ursprungsmärkning och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

På Bommersvik utanför Södertälje finns SSU:s kursgård. Där finns en målning som jag håller väldigt kär. Den heter ”Alla folks frihet och hela världens fred” och är gjord av Ely Maoz som sympatiåtgärd åt SSU:s kritik mot diktaturen i Chile. Devisen ska ha tillkommit 1940 och dess uppfinnare skall ha varit riksdagsmannen Carl Lindhagen.

Orden har genom 1900-talet representerat folkens kamp för demokratiskt självbestämmande och hävdade de små nationernas rätt till oberoende gentemot stormakterna. Detta måste naturligtvis gälla för Västsahara.

Bakgrund

I samband med Berlinkonferensen 1884 koloniserades Västsahara. Polisario, som grundades 1973, är en frihetsrörelse som arbetar för ett fritt Västsahara. Initialt fördes en kamp för att få Spanien att lämna territoriet. När Spanien lämnade området under 70-talet ockuperades den norra delen av territoriet av Marocko, genom den så kallade gröna marschen där 300 000 marockaner vandrar in i Västsahara. Den södra delen ockuperades av Mauretanien.

Redan 1960 antog FN resolution 1514 som deklarerar frihet åt före detta kolonier och deras folk. 1963 upptogs Västsahara på FN:s lista över områden som inte är självstyrande. När Spanien lämnade territoriet 1976 valde den före detta kolonialmakten inte att genomföra reträtten enligt förslag i FN. Istället, under krigshot från Marocko,

lämnade landet Västsahara efter de av FN ej erkända Madridavtalen (1975) där Marocko och Mauretanien övertog det administrativa ansvaret för området.

1979 lämnade dock Mauritien den del av Västsahara som landet ockuperade, varpå Marocko utvidgade sin ockupation till hela Västsahara. Efter flera års krig accepterades 1988 en vapenvila mellan Marocko och Polisario och 1990 antog FN en fredsplan. Året efter upprättades Minurso, som är en FN-insats som har i uppdrag att genomföra en folkomröstning om områdets status. Idén var att folkomröstningen skulle genomföras redan 1992, men på grund av olika former av dispyter kring vilka som ska rösta är den ännu inte genomförd. Mycket tyder på att Marocko aldrig hade för avsikt att låta omröstningen genomföras.

Minurso

För 21 år sedan fick enligt ovan FN-styrkan Minurso uppdraget att underlätta förhandlingarna mellan Marocko och det ockuperade Västsahara. Amnesty har rapporterat om att västsahariernas yttrande- och föreningsrätt är starkt begränsad och att västsaharier har fängslats efter fredliga demonstrationer mot den marockanska ockupationen. Då Minurso inte har mandat att ingripa vid övergrepp mot mänskliga rättigheter och FN:s höga kommissarie för mänskliga rättigheter inte heller är närvarande i Västsahara eller lägren i Tindouf, är det omöjligt för dem att undersöka påstådda övergrepp. Trots alla tecken på övergrepp mot västsaharierna och kraftig uppvaktning från det civila samhället så har inte Minursos mandat utökats, mycket på grund av att Frankrike i FN:s säkerhetsråd effektivt har blockerat en utvidgning av Minursos mandat. Det är orimligt att Minursos uppdrag inte omfattar brott mot civilbefolkningen och mänskliga rättigheter.

Folkomröstning

Västsahara har enligt ovan varit ockuperat av Marocko i över 40 år. Diskussionen om folkomröstning och om självständighet har varit aktuell länge och har pekats ut av FN som en förutsättning för att det västsahariska folket ska få möjlighet att själva kunna avgöra sin framtid. Trots att FN samtalar med både Polisario och Marocko, så måste ockupationen anses vara ett brott mot folkrätten. FN har vid upprepade tillfällen slagit fast att Västsahara har rätt till självständighet och har uppmanat Marocko att avsluta ockupationen. Den internationella domstolen i Haag har avfärdat Marockos anspråk på Västsaharas territorium. Trots det ovan sagda fortsätter ockupationen och Västsahara är i praktiken Afrikas sista koloni.

Handel och folkrätten

Ett ytterligare brott mot folkrätten torde vara att Marocko förmånligt exploaterar de rika västsahariska fiskevattnen i Atlanten. Något som EU också utnyttjar genom ett fiskeavtal mellan Europa och Marocko. Redan 2002 fastslog FN:s dåvarande rättschef Hans Corell på en förfrågan från FN:s säkerhetsråd att den internationella rätten är tydlig. Det står bland annat att läsa:

The principle that the interests of the peoples of Non-Self-Governing Territories are paramount, and their well-being and development is the "sacred trust" of their respective administering Powers, was established in the Charter of the United Nations and further developed in General Assembly resolutions on the question of decolonization and economic activities in Non-Self-Governing Territories. In recognizing the inalienable rights of the peoples of Non-Self-Governing Territories

to the natural resources in their territories, the General Assembly has consistently condemned the exploitation and plundering of naturalresources and any economic activities which are detrimental to the interests of the peoples of those Territories and deprive them of their legitimate rights over their natural resources.

Således torde frågan vara kristallklar. Handel med västsaahariska naturtillgångar står i direkt strid med folkrättens krav, om den inte utförs i enlighet med det västsaahariska folkets intressen och måste bidra till den socioekonomiska utvecklingen i dessa områden. I Västsaahara och flyktinglägren runt Tindouf i Algeriet råder undernäring och fattigdom, mycket just för att den ovannämnda handeln inte kommer saaharawierna till del. Åtgärder bör stoppa denna illegala handel. Ett litet steg i rätt riktning skulle vara att varor från de västsaahariska områdena skulle märkas, så att det framgår att de kommer därifrån.

Mathias Tegnér (S)